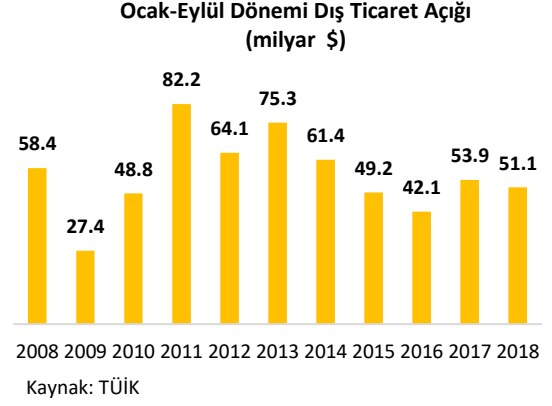
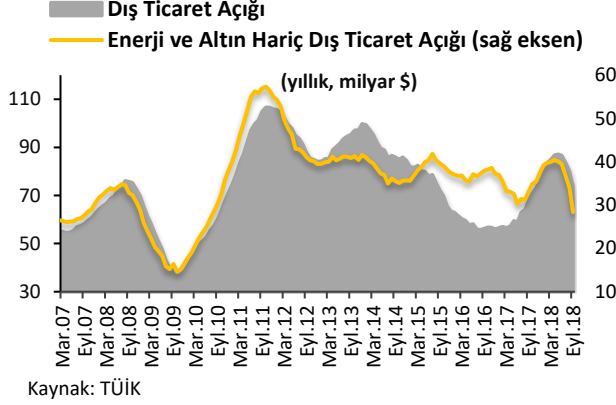
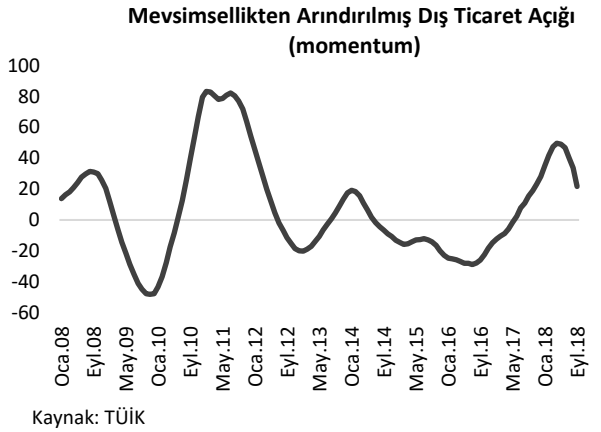
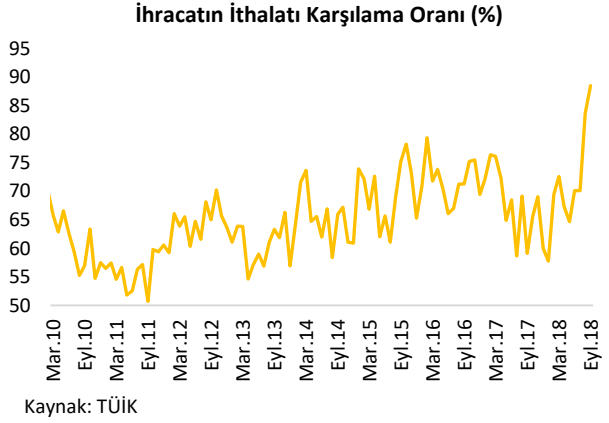

Dış ticaret açığı Eylül ayında 1.87 milyar dolar oldu.

Eylül ayında ihracatta yıllık bazda %22.4 artış yaşanması ve ithalatın %18.3 azalması sonucunda dış ticaret açığında %77.1'lik sert bir azalış oldu. Böylece dış ticaret açığı Eylül ayında hızlanarak daralmaya devam etti. Söz konusu toparlanmada, ithalat azalmaya devam ederken ihracatta yaşanan belirgin artış yaşanması etkili oldu. 12 aylık kümülatif dış ticaret açığı ise üst üste dört aydır geriledi. Haftalık raporumuzun bu bölümünde Eylül ayı dış ticaret gelişmelerini inceleyeceğiz.

Eylül ayında dış ticaret açığı 2017 yılının aynı ayına göre %77.1 azalışla 1.87 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Son dört aydır düşüş yaşayan dış ticaret açığı Eylül ayında hızla daralmaya devam etti. İhracat yıllık bazda %22.4 artışla 14.5 milyar dolar, ithalat ise %18.3 azalışla 16.3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Dış ticaret açığının yıllık bazda daralmaya devam etmesinde ithalatın düşüşünü sürdürmesinin yanı sıra ihracatta Eylül ayında yaşanan belirgin artış etkili oldu. 12 aylık kümülatif dış ticaret açığı geçen yılki seviyesi olan 67.9 milyardan 74 milyar dolara yükselirken enerji ve altın hariç dış ticaret açığı ise 33 milyar dolardan 28.4 milyar dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise, küresel kriz dönemi olan 2009 yılı Şubat ayından sonra en yüksek seviye olan %88.5 seviyesinde gerçekleşti.

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış verilere göre ihracattaki artışın yanı sıra ithalatta düşüş yaşanmasıyla dış ticaret açığı %77.4 geriledi ve 3 aylık ortalamalar bazında ise dış ticaret açığının artış hızı daha da yavaşladı. Ayrıca çekirdek dış ticaret açığı olarak görülen enerji ve altın hariç dış ticaret açığının 3 aylık ortalamalar bazında düşüş eğilimi devam etti. Bu durumu, 2017 yılı Eylül ayında 4.5 milyar dolar seviyesinde açık veren enerji ve altın hariç dış ticaret dengesinin bu yılın Eylül ayında 1.1 milyar dolar fazla vermesi de desteledi. Dış ticaret açığı gelişmelerine Ocak-Eylül dönemi itibarıyla bakıldığında, ihracatın 2017 yılının aynı dönemine göre %7 artarak 123 milyar dolar, ithalatın %3.1 artarak 174.2 milyar dolar olduğu görülüyor. Aynı dönemde dış ticaret açığı ise %5.2

düşüşle 51.1 milyar dolara geriledi. 2017 yılı Eylül ayında %59.1 seviyesinde bulunan ihracatın ithalatı karşılama oranı bu yıl Eylül ayında ise ithalattaki azalışın ve ihracattaki belirgin artışın etkisiyle %88.5'e yükseldi.

Dış ticareti verilerinin detaylarına bakıldığında, Eylül ayı dış ticaret açığının geçen yılın aynı dönemine göre azalmasında hem ihracat hem de ithalat gelişmeleri ön plana çıkıyor. Ağustos ayında geriledikten sonra Eylül ayında %22.4'lük artışla 2017 yılı Temmuz ayından sonraki en yüksek artışı gösteren ihracat fasıllar itibarıyla incelendiğinde, söz konusu artışta en büyük rolü motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı faslının oynadığı görülüyor. İthalat tarafında ise, enerji ve altın ticareti gelişmeleri öne çıkıyor. Eylül ayında enerji ithalatı %15 artış gösterirken enerji dış ticareti %11.9 artış gösterdi. Enerji dış ticareti aylık rakamların yanı sıra 12 aylık kümülatif rakamlarla da ivme kaybetse de artmaya devam etti. 12 aylık kümülatif enerji hariç dış ticaret açığı ise, 2017 yılı Haziran ayından sonra ilk defa yıllık bazda düşüş yaşadı. İthalatta önemli paya sahip olan altın ithalatında yıllık bazda %60'lık sert düşüş nedeniyle altın ticaretinin dış ticaret açığına olumsuz etkisi hafifledi. 17 ay sonra ilk defa geçtiğimiz ay fazla veren altın dış ticareti Eylül ayında da fazla verdi. Altın hariç dış ticaret açığı ise, Eylül ayında %71 azalarak 2.1 milyar dolara geriledi. Altın ticareti tarafındaki olumlu görünüme rağmen enerji ithalatının petrol fiyatlarındaki yukarı yönlü seyrin etkisiyle yükselişini sürdürdüğü görülüyor. Bu gelişmeler doğrultusunda 12 aylık kümülatif enerji ve altın hariç dış ticaret açığı 2017 yılı Kasım ayından sonra ilk defa daraldı.

Sonuç olarak, Ağustos ayında döviz kurlarında yaşanan hareketler sonucunda TL'de yaşanan sert değer kaybı sonrasında hızlanan dış ticaret açığındaki toparlanma Eylül ayında da devam etti. İhracatta yıllık bazda yaşanan belirgin artışın yanı sıra ithalatta düşüşün devam etmesiyle dış ticaret açığı toparlanmasını Eylül ayında da sürdürdü. Böylece dış ticaret açığı Eylül ayında %77.1 azalarak 1.87 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Eylül ayında gelişmeleri arasında öne çıkan gelişme, ihracatın ithalatı karşılama oranının küresel kriz dönemi olan 2009 yılı Şubat ayından sonra en yüksek seviye olan %88.5 seviyesinde gerçekleşmesi oldu. Ayrıca Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin açıkladığı verilere göre ihracat Ekim ayında yıllık bazda %13.8 artarak 15.7 milyar dolar ile tarihi rekor seviyede gerçekleşmesi, ithalatın %23.5 azalışla 16.3 milyar dolara gerilemesi sonucunda ihracatın ithalatı karşılama oranının ise %96.7 ile son 20 yılın zirvesine çıkması dikkat çekici oldu. Ağustos ayında yaklaşık 9.5 yıl aradan sonra ilk defa fazla veren enerji hariç dış ticaret dengesinin Eylül ayında da fazla vermeye devam ettiği görüldü. Altın ticareti tarafındaki olumlu görünüm Eylül ayında da sürerken enerji ithalatı petrol fiyatlarındaki yukarı yönlü seyrin etkisiyle yükseldi. Tonaj bazında geçen yılın Eylül ayına yakın miktarda enerji ithalatı yapılmasına rağmen fiyat bazındaki yükselişin etkisiyle enerji ithalatımız artmaya devam etti. Önümüzdeki dönemde ABD'nin 5 Kasım itibarıyla İran'a yönelik uygulamaya koyduğu yaptırımların da etkisiyle başta petrol olmak üzere emtia fiyatları üzerinde yaratabileceği yukarı yönlü baskılar son dönemde düzelen dış ticaret açımıza olumsuz etki edebilir. Ayrıca kur cephesinde görülen sakinleşme ve ekonomik aktiviteye ilişkin öncül göstergelerde hafif de olsa toparlanma görülmesi nedeniyle ithalatta son birkaç aydır görülen sert düşüşün önümüzdeki aylarda yavaşlama ihtimali öne çıkabilir. Ancak yaz aylarında döviz kurları ile faizlerde yaşanan sert artışlar sonrasında finansal koşullarda görülen sıkılaşıma yaz aylarındaki kadar olmasa bile önümüzdeki aylarda da devam edebileceğinden dolayı bu durumun dış ticaret açığı üzerindeki olumlu etkisi bir süre daha devam edebilir.

Haftalık Veri Takvimi (05-09 Kasım 2018)

Tarih	Ülke	Açıklanacak Veri	Önceki	Beklenti
5.11.2018	Türkiye	TÜFE (Ekim, a-a)	%6.30	%0.15
		ÜFE (Ekim, a-a)	%10.88	--
	ABD	ISM Hizmet Endeksi (Ekim)	61.6	59.1
		Hizmet PMI (Ekim)	54.7	54.6
	İngiltere	Hizmet PMI (Ekim)	53.9	53.3
6.11.2018	Türkiye	TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru (Ekim)	61.62	--
		Euro Bölgesi	ÜFE (Eylül, y-y)	%4.2
		Hizmet PMI (Ekim)	53.3	53.3
	Almanya	Hizmet PMI (Ekim)	53.6	53.6
		Fabrika Siparişleri (Eylül, y-y)	-%2.1	-%2.8
	İtalya	Hizmet PMI (Ekim)	53.3	52
	Japonya	Nikkei Hizmet PMI (Ekim)	50.2	--
7.11.2018	Euro Bölgesi	Perakende Satışlar (Eylül, y-y)	%1.8	%0.8
		Almanya	Sanayi Üretim Endeksi (Eylül, y-y)	-%0.1
	Japonya	Dış Ticaret Dengesi (Eylül)	219.3 Milyar Yen	332.5 Milyar Yen
8.11.2018	ABD	FED Toplantısı ve Faiz Kararı (Kasım)	--	--
		Haftalık İşsizlik Başvuruları (Kasım)	214 Bin Kişi	2014 Bin kişi
	Euro Bölgesi	ECB Toplantı Tutanakları	--	--
	Almanya	Dış Ticaret Dengesi (Eylül)	17.2 Milyar €	20.0 Milyar €
9.11.2018	ABD	Michigan Üni. Tük. Güven Endeksi (Kasım, öncül)	--	--
		ÜFE (Ekim, y-y)	%2.6	%2.7
	İngiltere	GSYH (3. çeyrek, öncül, y-y)	%1.2	%1.5
		Sanayi Üretim Endeksi (Eylül, y-y)	%1.3	%0.4
		Dış Ticaret Dengesi (Eylül)	-1.3 Milyar £	-1.5 Milyar £